

El Tea Party, a l'assalt de la política nord-americana

MARTÍ GRAU

Professor visitant a la *School of Public and Environmental Affairs*, Indiana University

En temps de crisi com els que corren, les pors més atàviques semblen portar del bracet una onada conservadora arreu. A primer cop d'ull, els Estats Units se'ns pot aparèixer com una excepció: l'elecció de Barack Obama com a president el novembre de 2008 va suposar una veritable revolució progressista en la cultura política del país. Ara bé, pràcticament des de la seva presa de possessió, un fenomen invers sacseja l'escena política: la irrupció del *Tea Party*.

Tota una galàxia d'organitzacions activistes i grups de mobilització ciutadana integren aquest moviment polític de protesta que té com a principal divisa el rebuig als impostos. La batalla contra el fisc és presentada com un deure patriòtic, que entronca amb els elements primigenis de la nació. El nom del moviment fa referència al motí de 1773, que precedí la guerra d'independència contra Gran Bretanya, i en el qual els colons de Boston van llançar un carregament de te al mar, en protesta pels impostos amb què la metròpoli gravava aquest producte. La paraula *tea* s'ha convertit també en un acrònim per *Taxed Enough Already* (que es pot traduir com a "Jo ja pago prou impostos").

Inicialment integrat per blocaires dispersos i manifestants espontanis, el moviment sorprèn actualment tant per la seva amplitud com per la seva estructura i funcionament atípics. Rush Limbaugh, locutor radiofònic de declaracions inflamatòries i veritable àrbitre del pensament ultra-conservador, va contribuir sens dubte a donar entitat a l'amalgama inicial i a enri-

quir-ne la iconografia. Enviar bosses de te als càrrecs electes de Washington s'ha convertit en una de les imaginatives accions de protesta del moviment, però una de les imatges més utilitzades ha esdevingut el porc, després que Limbaugh es referís al pla d'estímul d'Obama (*stimulus plan*) com a *porkulus plan*, en al·lusió a la vella expressió *pork barrel*, que denomina la pràctica de càrrecs electes que assignen finançament públic prioritàriament a la seva circumscripció.

Gent de procedències diverses conflueixen en el *Tea Party*: llibertaris, republicans en èxode des que el seu partit va perdre les eleccions presidencials, i professionals benestants sense vinculació prèvia amb l'activisme polític. Però, qui hi ha realment darrera el *Tea Party*? Alguns observadors diuen que per primer cop estem davant d'un moviment absolutament espontani, de gent anònima, que es mobilitza amb una única fita: fer disminuir la despesa (i la presència) del govern. Afegeixen que no hi ha ambicions polítiques ocultes, ni una doble agenda. I això, també, els diferencia dels partits tradicionals. Ara bé, una radiografia més detallada del moviment revela dades que van en un altre sentit.

Heus aquí alguns elements. L'organització *Our Country Deserves Better*, un comitè d'acció política que forma part del *Tea Party*, va comprar temps de publicitat a televisió per al candidat republicà al Senat per Massachusetts, Scott Brown. Brown, fins llavors amb un perfil polític discret, va aconseguir arrabassar als demòcrates l'escó que havia ocupat

Ted Kennedy fins la seva mort i que havia estat invariablement en mans demòcrates des de 1972. La desfeta de la candidata favorita, la fiscal demòcrata Martha Coakley, en un Estat tant emblemàtic per als demòcrates com Massachusetts, va ser interpretat com un cop per al president Obama. D'altra banda, la mateixa organització havia gastat 250.000 dòlars fins el febrer de 2010 en la campanya "*Defeat Harry Reid*", dirigida contra el líder de la majoria demòcrata i blanc de les ires conservadores un cop es va aprovar el pla de reforma sanitària. Des d'aleshores, els manifestants han assetjat Reid, tant en els seus desplaçaments com a les immediacions del seu domicili: evitar que surti reelegit com a senador per Nevada s'ha convertit en un dels principals objectius comuns de republicans i *teapartiers*. *Smart Girl Politics*, una altre grup sota el paraigua del *Tea Party* ha comptat amb Liz Cheney, filla de l'ex-vicepresident Dick Cheney, com a participant a la seva cimera de setembre 2009. *The Patriot Caucus*, l'organització que fa de pont entre les altres que integren el conglomerat, està dirigida per Michael Johns, ex-redactor dels discursos de Bush.

Així doncs, les concomitàncies entre el camp republicà i el *Tea Party* són moltes, tant pel que fa a persones com a objectius polítics. Però encara descobrim una altra dimensió important darrera del *Tea Party*: la connexió amb interessos corporatius. *Americans for Prosperity*, que dóna ampli suport financer al *Tea Party*, ha estat acusada de mobilitzar els membres del moviment entorn als temes que més interes-

sen als seus clients (el que es coneix com a *astrourfing*). *Freedom Works*, dirigida per l'exlíder de la majoria republicana a la Cambra de representants, Dick Armey, posa abundants recursos a disposició del moviment, dedicats, en bona mesura, a la formació de candidats sense experiència política prèvia o activistes en general. Els diners que afluïxen al *Tea Party* també tenen d'altres destinataris: segons algunes fonts, Sarah Palin va cobrar 100.000 dòlars per parlar a la convenció nacional del *Tea Party*, celebrada del 4 al 6 de febrer de 2010.

Amb el temps, el *Tea Party* va incorporant noves característiques, fins a adoptar un caire elitista –d'un elitisme de classe mitjana–, xenòfob i fins i tot antidemocràtic. Tom Tancredo, congressista republicà fins el 2008, va ser aplaudit amb entusiasme a la convenció nacional en manifestar “gent que no pot ni lletrejar la paraula ‘votar’ o dir-la en anglès han posat un socialista convençut a la Casa Blanca. El seu nom és Barack Hussein Obama”. Cada vegada són més els pronunciaments contra els immigrants o, si més no, en defensa d'un enduriment de les polítiques en aquest camp. La pressió del *Tea Party* no és aliena al viratge en l'ideari del propi John McCain: després de les seua derrota com a candidat republicà a les presidencials, ha vist perillar l'escó al Senat que ocupa des de 1987 i s'ha afanyat a donar suport a la polèmica llei anti-immigració del seu estat, Arizona, en contradicció amb les seves posicions moderades del passat.

Del combat inicial contra els impostos, el moviment ha passat a desplegar una autèntica cosmovisió. La trobem condensada en el “*Contract from America*”, una iniciativa que evoca el “*Contract with America*” que va donar notorietat a l'speaker republicà de la Cambra de Representants Newt Grinwich a mit-

jan anys 90 (noti's el canvi revelador en la preposició: “from” indica un contracte imposat des de baix, i no ja l'acord entre ciutadans i càrrecs electes que suggeria el “with”). El document, donat a conèixer l'abril de 2010 després de ser votat per prop de mig milió d'internautes, exigeix la fi del comerç d'emissions de gasos contaminants, la revocació de la reforma sanitària, l'explotació de les reserves de combustibles fòssils per posar a la dependència energètica i, en general, l'argumentació formal de la constitucionalitat de qualsevol política abans de ser aprovada.

Menys d'un any i mig després dels seus inicis, el *Tea Party* ja està alterant profundament els equilibris entre els dos grans partits i, sobretot, està capgirant l'estatu quo a l'interior del partit republicà

Menys d'un any i mig després dels seus inicis, el *Tea Party* ja està alterant profundament els equilibris entre els dos grans partits i, sobretot, està capgirant l'estatu quo a l'interior del partit republicà. Es fa encara difícil dir fins quin punt el *Tea Party* és un instrument al servei dels ultra-conservadors per fer-se amb el control del partit republicà, després d'haver hagut de pair que un *maverick* (algú que s'ha anat obrint pas per lliure) com McCain guanyés la nominació per a les passades eleccions presidencials. Molts *teapartiers* arremeten tant contra l'administració Obama com contra el que consideren despeses desorbitades de l'era Bush i diuen no estar disposats a que se'ls equipari amb els republicans. El fet és, però, que recórrer a la capacitat de mobilització del *Tea Party* o senzillament a les seves idees ja és la ruta més direc-

ta cap al poder dintre el partit republicà i el principal malson del seu establishment tradicional. El governador de Florida, Charlie Crist, considerat un moderat i fins no fa gaire un dels valors més sòlids dels republicans, ha hagut de pagar cares la seua disposició al diàleg amb Obama i les imatges d'una abraçada amb el president durant l'elaboració de la reforma sanitària. Després d'anunciar que en lloc de presentar-se a la reelecció preferia optar al Senat, topà amb l'enorme popularitat de Marco Rubio, un altre pre-candidat republicà, de 38 anys, fill d'exiliats cubans, ultra-conservador i proper al *Tea Party*. Davant la possibilitat de perdre unes primàries davant Rubio, el qui havia sonat com a vicepresidenciable de McCain s'ha vist abocat a deixar les files republicanes i presentar-se al Senat com a independent.

El *Tea Party* és motiu de desconcert o una oportunitat per als republicans? Segurament les eleccions de midterm, que se celebraran el novembre de 2010, donaran la resposta. De moment, les primàries d'inicis de juny han donat resultats inesperats en diversos estats (Kentucky, Nevada, Connecticut): els candidats que partien com a favorits en el camp republicà han estat derrotats, víctimes a la vegada de l'etiqueta negativa que els havia imposat el *Tea Party* com a “productes de l'establishment” i de la manca d'un suport ferm del propi establishment de Washington, que no volia ni exposar-se ni exacerbar més els ànims. Davant d'això, alguns observadors ja dubten de si el partit republicà comptarà amb el lideratge i la coordinació necessaris per aconseguir el que ja és un clàssic en les eleccions de *midterm*: que les perdi el partit del president¹. Dependrà de si d'aquí a llavors el *Tea Party* consuma el seu assalt a la estructura republicana i treu a la llum del dia el que fins ara ha estat un guiatge de sotamà. ■

¹ Matt Bai, “For G.O.P. Sorting Out Candidates Gets Messy”, *The New York Times*, 9 de juny de 2010.